

Čís. 13751.

Samostatnému podnikateli (obchodnímu jednateři) nepřisluší nárok na provisi z obchodu nevyřízeného.

(Rozh. ze dne 13. září 1934, Rv I 835/33.)

Žalobce domáhal se na žalované firmě zaplacení provise z obchodů jím sprostředkovaných. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesejde na tom, zda žalobce jako obchodní cestující byl zaměstnancem žalované (obchodním pomocníkem), či samostatným podnikatelem (obchodním jednatelem), neboť v obou případech rozhoduje o splatnosti provise v první řadě ujednání smluvních stran. V souzeném případě tvrdí žalobce, že bylo ujednáno, že mu přísluší 10% provise za všechny obchody jím zprostředkované bez ohledu, zda příkazy firmě jím sdělené byly vyřízeny, pokud se týče zda byly později stornovány neb nebyly z nějakého důvodu efektovány. Nižší soudy zjistily však, že bylo ujednáno jen, že žalobci přísluší 10% provise ze všech přímých a nepřímých obchodů a že nic nebylo ujednáno o tom, kdy provise bude splatna a že příslušetí bude žalobci, i když nebude některý příkaz proveden, pokud se týče bude obchod dodatečně stornován.

Nebylo-li o splatnosti provise nic ujednáno, měl by žalobce, kdyby ho bylo lze pokládati za obchodního pomocníka, podle § 10 zák. ze dne 16. ledna 1910 ř. z. č. 20 nárok na provisi až po dojití placení ze zprostředkovaných obchodů. Je-li však samostatným podnikatelem (obchodním jednatelem) není zákonného ustanovení, ale poměr mezi agentem a principálem nasvědčuje zřejmě tomu, by společnou námahou a prací bylo docíleno zisku, z kteréhož se má agentovi dostati náhrady za jeho činnost. Pokud však nedošlo k zaplacení, nelze mluvit o zisku (Staub — Pisko, 1908, str. 302), a proto nepřisluší mu nárok na provisi z obchodu nevyřízeného. V souzeném případě bylo zjištěno, že obchody v žalobě uvedené, z nichž žalobce žádá provisi, dosud nebyly provedeny, ježto kupitelé zboží dosud neodvolali a neodebrali, a že tedy peníze za toto zboží dosud žalované firmě nedošly. Že by žalovanou firmu stíhalo nějaké zavinění na tom, nebylo ani tvrzeno, ani prokázáno.

Čís. 13752.

Přípustnost pořadu práva, domáháno-li se na okresu náhrady škody, ježto okres, prováděje práce kanalizační a stavbu silnice, zanedbal povinnou opatrnost, které musí dbáti každý, kdo provádí kanalizační práce nebo stavbu silnice.

(Rozh. ze dne 13. září 1934, R II 187/34.)

Žalobní nárok proti okresu na náhradu škody vyvozovala žalobkyně z toho, že žalovaný okres dal provést poblíž stavení žalobkyně úpravu silnice a kanalisaci, že při těchto pracích, zejména při provádění kanalisace, byla vykopána jáma pro svod vody z okolních polí, že byl v nepřipustné blízkosti stavení žalobkyně a v hloubce větší, než sahají základy stavení žalobkyně, proveden výkop pro kanalisaci a že tím porušeny byly základy stavení žalobkyně, kteréžto stavení, pozbyvši v základech pevné opory, se počalo hroutiti a bylo citelně poškozeno. Námitce nepřipustnosti pořadu práva soud prvního státního soudu vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva. Důvody: Prvý soud má za to, že jest tu pořad práva vyloučen, poněvadž úprava silnic a provádění kanalisace jest uložena okresu v §§ 30, 75 zák. ze dne 14. července 1927 čís. 125 sb. z. a n. při obstarávání péče humanitní, zdravotní, sociální a hospodářské z důvodu veřejného zájmu a náleží tudíž do oboru správy veřejné a do činnosti veřejnoprávní. Avšak o to v souzeném sporu nejde, ježto žalobkyně nepopírá, že žalovanému okresu tato veřejnoprávní funkce přísluší, netvrdí, že neměl úpravu silnice a kanalisace prováděti, nýbrž tvrdí, že měl tato zajisté veřejně prospěšná zařízení prováděti tak, by tím nebylo do její vlastnické sféry, tedy do jejího soukromého práva rušivě a škodlivě zasazeno. Předmětem sporu není veřejnoprávní účel, nýbrž to, že žalovaný okres, prováděje stavbu, žalobkyni poškodil. Žalobkyně není v tomto sporu k žalovanému okresu v poměru podřadnosti, nýbrž v poměru souřadnosti, žaluje jako rovný rovného, jako soused žaluje souseda proto, že při výkonu svého práva překročil toto právo a, prováděje stavbu, vsáhl rušivě do jeho soukromého práva vlastnického a tím ho poškodil. Staví-li na příklad obec školu, tedy zařízení zajisté obecně prospěšné a do oboru veřejné správy náležející, není proto ještě oprávněna vsáhnouti do vlastnictví sousedova a zastavěti mu kus jeho pozemku a nemůže býti o tom pochybnosti, že zasazený soused může se v takovém případě domáhati ochrany u řádných soudů. Jde tedy v souzeném sporu o poměr soukromoprávní a to tím více, ano podle tvrzení žalované strany došlo mezi ní a žalobkyní dokonce i k dohodě, podle níž se žalovaný okres zavázal provést na domě žalobkyně opravy, jichž se na něm domáhala (rozh. čís. 1301, 9719 sb. n. s.). Náleží proto tento spor před řádné soudy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody :

V § 1 j. n. je vyslovena zásada, že soudům přísluší rozhodovati o nárocích soukromoprávních, a § 1338 obč. zák. přikazuje spory o náhradu škody řádným soudům, předpokládajíc, že uplatňovaný nárok má základ v právu soukromém. Jde tedy o to, zda uplatňovaný nárok na náhradu škody tkví v právu soukromém čili nic. Záleží tudíž pro rozhodnutí otázky přípustnosti pořadu práva pro žalobní nárok na tom, zda žalobkyně vytýká žalovanému okresu zanedbání povinnosti veřejnoprávní, či soukromoprávní (srov. rozh. čís. 12001, 12688 sb. n. s.). Jest přisvědčiti stěžovateli, že provádění kanalisačních prací a stavba silnice náleží k úkolům, jichž provádění je uloženo okresnímu zastupitelství

podle §§ 30 (2) a 75 zákona ze dne 29. února 1920 čís. 126 sb. z. a n. v doslovu zákona ze dne 14. července 1927 čís. 125 sb. z. a n. Než žalobkyně neopírá svůj žalobní nárok o to, že porušil žalovaný okres tuto zákonem mu uloženou povinnost a tím jí způsobil zažalovanou škodu na jejím majetku, neopírá tudíž zažalovaný nárok o zanedbání veřejnoprávní povinnosti žalovanému okresu zákonem uložené, nýbrž tvrdí, že žalovaný okres při provádění prací kanalisačních a stavby silnice v obci D. zanedbal povinnou opatrnost, které každý, kdo práce kanalisační neb stavbu silnice provádí, musí dbáti, opírá tudíž zažalovaný nárok na náhradu škody o důvod ryze soukromoprávní, založený na ustanoveních třicáté hlavy druhého dílu obecného zákoníka občanského, a rozhodovati o takovémto nároku přísluší podle § 1338 obč. zák. řádným soudům. Ježto jde o nárok soukromoprávní, tu, i došlo-li mezi stranami k dohodě o něm, šlo rovněž o dohodu soukromoprávní. Nález nejvyššího správního soudu Bohuslav adm. čís. 10533, jehož se stěžovatel dovolává, nedopadá na sporný případ, ježto tam šlo o náhradu škody vzešlé zanedbáním veřejnoprávní povinnosti okresu, čemuž zde tak není.

Čís. 13753.

Osmihodinná pracovní doba (zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n.).

»Pomocnými pracemi« ve smyslu § 7, první odstavec, zákona jsou pracovní výkony, jež se i svou podstatou i dobou, jež jest pro jejich obstarávání vyměřena, odlišují od vlastních prací souvisejících přímo s určením podniku. Spadá sem i úklid obchodu a dílny po skončení práce a roznesení hotových výrobků a odnesení pošty.

Za všechny pomocné práce, pokud přesahují pravidelnou pracovní dobu, jest platiti zvlášť jako za práce přes čas, jest tu však v ž d y přípustná a pro strany závazná úmluva stran o paušalování odměny za ně.

(Rozh. ze dne 13. září 1934, Rv II 460/34.)

Žalobce byl zaměstnán u žalovaného jako sluha. Žalobu o zaplacení odměny za práci přes čas o b a n i ž š í s o u d y zamítly, ježto odměna za práci přes čas byla paušalována.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jest vhodné, obírat se především dovolacím důvodem nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), jež dovolatel spatřuje v tom, že odvolací soud uznal, že odměna za žalobcovy práce přes čas byla úmluvou stran paušalována, ač nezkoumal otázku, zda žalovaný byl oprávněn prodlužovati žalobci zákonnou pracovní dobu, zda totiž měl povolení příslušného úřadu ku práci přes čas. Jest sice správné, že dohoda stran o pracích zákonem zakázaných a úmluva o paušalování odměny za ně by byla podle § 879 první odstavec obč. zák. nicotná a že v takovém případě může zaměstnanec žádati náhradu pro bezdůvodné obohacení zaměstnavatelovo na jeho úkor (srov. rozh. čís. 12.158 sb.